

مشکل اصلی دارو کجاست؟

؟؟؟

دارو است ولی از آنجا که نشریه رازی مسئولیت اصلی خود را بررسی همه جانبه مسائل مربوط به دارو می‌داند، در حد توان به این مطلب پرداخته و امیدوار است مسئولین ذیربط نیز در این وادی سخن بگویند.

در اینجا ضروری است برای بررسی همه جانبه معضل به سه سؤال اساسی پاسخ بگوئیم:

۱- چرا بعضی از داروها در ناصرخسرو وجود دارند ولی در داروخانه یافت نمی‌شوند؟
۲- این داروها چگونه به ناصرخسرو راه می‌یابند؟

۳- راه اصلی مقابله با این پدیده چیست؟
پاسخ به سؤال اول یعنی علت وجود بعضی از داروها در ناصرخسرو و عدم وجود آن در داروخانه شاید چندان مشکل نباشد. علت اصلی این قضیه کمبود دارو است. این کمبود می‌تواند طولانی و یا مقطعی باشد. تا زمانیکه در کشور کمبود دارو وجود دارد تشکیل مراکزی نظیر ناصرخسرو اجتناب‌ناپذیر است. به عبارت دیگر اگر در کشور با معضلی بنام کمبود دارو مواجه نباشیم مسئله ناصرخسرو خودبخود حل می‌شود.
کمبود دارو معضلی است که از کاهش

از سئوالات اساسی و مهمی که در ذهن هر نیازمند دارو و بویژه کسانی که داروی خود را در داروخانه‌های رسمی کشور بدست نمی‌آورند وجود دارد، این است که چرا این دارو در ناصرخسرو یافت می‌شود؟ این بیماران مستأصل و یا نزدیکان آنان می‌گویند که دارو با چندین برابر قیمت و بصورت قاچاق در خیابان ناصرخسرو و ... بدست می‌آید ولی در داروخانه و با قیمت رسمی هرگز. بعضی از این افراد قدم را قدری جلوتر می‌گذارند و می‌گویند خود مسئولین و خود داروخانه‌ها دارو را بطور مستقیم بدست قاچاقچیان می‌سپرنند تا با قیمت بسیار گران‌تر به فروش برسد. این مطلب و دهها موضوع دیگر از مطالبی است که در میان مردم دهان به دهان می‌گردد و تعدادی از مسئولین و دست اندرکاران امر دارو را متهم می‌نماید، ولی پاسخ روشن به آن داده نمی‌شود.

راستی علت وجود بعضی از داروها در ناصرخسرو و عدم وجود آنها در داروخانه چیست؟ و چه کسی پاسخگوی این سؤال مهم و اساسی در زمینه دارو است؟
گرچه پاسخگوی اصلی در این زمینه، وزارت بهداشت و بویژه معاونت امور درمان و

تولید دارو و یا واردات آن حاصل می‌شود و در صورتیکه در امر تولید و یا واردات دارو نقصانی پیش نیاید کمبود دارو نیز بوجود نخواهد آمد و مسئله‌ای بنام قاچاق دارو و ناصرخسرو وجود نخواهد داشت. تولید دارو در شرایط حاضر با توجه به امکانات وسیع صنعت داروسازی کشور نه تنها نیازهای داخل را پوشش می‌دهد، بلکه در صورت تامین ماده اولیه و ارز مورد نیاز آن از عهده صادرات نیز برخواهد آمد.

تهیه مواد اولیه و بعضی از مواد جانبی و بسته‌بندی کارخانه‌های داروسازی نیاز به ارز دارد که در صورت تخصیص به موقع آن، کارخانجات می‌توانند با تمام ظرفیت مشغول کار بوده و داروی مورد نیاز را تهیه نمایند.

واردات دارو که ۵٪ از نیاز کشور را تشکیل می‌دهد نیز نیازمند ارز است که در صورت تامین به موقع آن در این زمینه نیز مشکل وجود نخواهد داشت.

با توجه به نکات مطروحه و بررسی وضعیت صنعت دارو، مشخص می‌گردد که در صورت وجود ارز کافی مسئله‌ای به نام کمبود دارو وجود ندارد و طبیعتاً موضوع ناصرخسرو نیز منتفی است. شاید با توجه به تحلیل فوق باشد که معاون امور درمان و داروی وزارت بهداشت اعلام می‌دارد که مشکل اصلی در امر دارو تامین ارز است. مشکلی که در تولید و واردات دارو اثر گذاشته و در نهایت باعث کمبود دارو می‌شود.

پاسخ به سؤال دوم را با این مطلب آغاز

می‌کنیم که قبل از ایجاد کمبود طولانی و مقطعی دارو، دستهای گوناگونی جهت تهیه و مخفی کردن آن به کار می‌افتند. این دستها هم از طریق قانونی و هم از طریق غیرقانونی وارد عمل شده و داروی مورد نظر را تهیه و مخفی می‌کنند. روش قانونی این کار می‌تواند از طریق تهیه نسخه و خرید دارو با نسخه و از داروخانه صورت پذیرد و یا از طریق خرید دارو از بیماری که دیگر به آن نیاز ندارد. روش‌های غیرقانونی می‌تواند از طریق سرقت یا سوءاستفاده در شرکت‌های تولیدی، وارداتی، توزیعی و یا داروخانه باشد، که توسط عوامل نفوذی صورت می‌گیرد.

نکته اقتصادی مهمی که در اینجا وجود دارد این است که سرمایه باید دائماً در حال گردش باشد تا سود مورد نظر را ارائه دهد ولی قاچاقچیان ناصرخسرو ماهها سرمایه خود را با خرید و مخفی کردن دارو حبس می‌کنند و مدتی از آن سود نمی‌برند ولی در نهایت استفاده لازم را از آن به عمل می‌آورند. علت این قضیه این است که سود در صورتی که قانونی و حدود ۲۰٪ باشد نیاز به فعالیت دائمی سرمایه دارد ولی اگر در حد دو هزار درصد و سه هزار درصد باشد، راکد ماندن سرمایه را توجیه می‌کند. بنابراین قاچاقچیان دارو از طریق دریافت سودهای وحشتناک راکدماندن طولانی مدت سرمایه را جبران می‌کنند. تنها نکته قابل توجه در اینجا اطلاع قاچاقچیان از کمبودهای آینده یک دارو است که آن را از طرق گوناگون در مراکز مختلف دارویی و یا حدس و

گمان بدلیل کمبود ارز بدست می‌آورند.

راه مقابله با پدیده ناصرخسرو در بخشهای قبل بطور ضمنی مورد اشاره قرار گرفت و تاکید گردید که با تأمین ارز مورد نیاز بخشهای مختلف دارویی کشور، تولید و واردات فعال شده و کمبود از بین می‌رود و زمینه فعالیت قساقچی خودبخود محو می‌گردد. طبیعی است که در چنین شرایطی اقدامات مکمل انتظامی و امنیتی کارساز بوده و مشکل را برای همیشه حل می‌نماید.

تأمین ارز مورد نیاز بخش دارو از وظایف اصلی معاونت درمان و داروی وزارت بهداشت است. این معاونت باید با پی‌گیری دائمی و فعالیت شبانه‌روزی، نمایندگان مجلس را برای اختصاص ارز مورد نیاز سالانه دارو در قانون بودجه که به مراتب بیشتر از میزان تصویبی فعلی است متقاعد نماید و پس از انجام این امر با توجیه بانک مرکزی مسئولین کمیته تخصیص ارز، نیازهای مربوط به دارو را تأمین نموده تا مشکل اصلی و اساسی از پیش پای مردم و صنعت داروسازی برداشته شود.

اجرای طرح ژنریک این فرصت را برای کشور به ارمغان آورد که توانست نیاز ارزی بخش دارو را به میزان قابل ملاحظه‌ای کاهش دهد. در حال حاضر که حدود ۵٪ داروی کشور بصورت داروی ساخته شده وارد می‌شود حدود ۳۵٪ (۱۰۰ میلیون دلار از ۲۸۰ میلیون دلار) ارز کل دارو را جذب می‌کند، یعنی از حدود ۲۸۰ میلیون دلار ارزی که برای کل دارو هزینه می‌شود حدود ۱۰۰ میلیون دلار آن

صرف داروهای ساخته شده می‌شود، در صورتیکه اگر قرار بود ۹۵٪ بقیه نیز به همین صورت وارد شود در حدود ۲ میلیارد دلار نیاز سالانه بخش دارویی بود. حال که با اجرای طرح ژنریک و افزایش تولید داخل، ارز دارو از این مقدار به رقمی در حدود ۶۰۰ میلیون دلار در سال کاهش یافته است، بی‌انصافی است که این مقدار ارز تأمین نشود و مشکل دارو همچنان پابرجا بماند. به عبارت دیگر با اجرای طرح ژنریک و فعال شدن تولید داخلی در حدود ۱/۴ میلیارد دلار در بخش دارو صرفه جویی ارزی شده است. در چنین شرایطی تأمین نصف ارز مورد نیاز بخش دارو در سال (۳۰۰-۲۸۰ میلیون دلار از ۶۰۰ میلیون دلار نیاز واقعی) عادلانه نیست و مشکل دارو را برای همیشه لاینحل می‌سازد.

در صورتیکه ارز کافی به بخش دارو تخصیص داده شود، مشکل اصلی برطرف می‌گردد و مسایل دیگر از قبیل نقدینگی کارخانه‌ها، پرداخت بموقع و به اندازه سوبسید، قیمت دارو، بخشنامه‌های متناقض بانک مرکزی، تمدید اعتبار پروفورم‌ها و در نهایت تأمین به موقع بودجه ریالی دارو توسط سازمان برنامه و بودجه با تلاش مدیریت امر دارو حل خواهد شد و انشاءالله در چنین شرایطی مشکلی به نام دارو وجود نخواهد داشت.

دکتر سیدمحمد صدر